

Kansanperinteen voimin kohti uutta suomalaista fantasiaa

Ritva Toivola: Tuomas Karhumieli

Tammi 2009

260 s.

Ritva Toivolan Tuomas Karhumieli on voimallinen kertomus vanhan ajan Suomesta, jossa taianomainen maailma elää sopusoinnussa rintarinnan ihmisten kanssa.

Nuori renkipoika Tuomas saa elämänsä ensimmäisen oikean työpaikan, rengin pestin Kellojärven kievarista. Tuomas ottaa pestin vastaan nuoruuden iloa ja voimaa uhkuen, arvaamatta millaiseen seikkailuun kievarin hevosrengin pesti hänet johdattaa. Kievarin renkien sopesta löytyy ikivanha karhunnahkaturkki, joka muuttaa Tuomaksen elämän lopullisesti. Eräänä yönä Tuomas vetää turkin päälleen huomaten seuraavana aamuna muuttuneensa ihmiskarhuksi.

Karhunnahkaturkin myötä muodonmuutos on Tuomas Karhumielen kantava teema. Tuomas on elänyt lapsesta saakka sopusoinnussa ”näkyättömän” maailman kanssa kunnioittaen niin luonnon- kuin kodin henkiä. Nyt Tuomaksesta itsestään tulee lumottu olento, joka vaeltaa hämmentyneenä pitkin Suomen saloja, etsien vapautusta tilanteeseensa. Lumotun turkin kautta kertomuksessa on läsnä myös sadunomaisia elementtejä: lumotun ihmisen pitää löytää ratkaisu tilanteeseensa voidakseen vapautua lumouksen vallasta. Löytyykö apu kenties metsän keijuilta, tai karhujen valtakunnasta? Vai osaako Tuomas itse purkaa lumouksen?

Henkilöhahmogalleria on kiinnostava. Osa henkilöhahmoista rakentuu muutamien luonteenpiirteiden varaan, kuten Juko-renki, ja ovat sitä kautta melkeinpä karikatyyreja. Tuomaksen ja Annin lailla osa henkilöhahmoista kehittyy tarinan kulkiessa eteenpäin. Kertomus kerrotaan pääosin nuoren Tuomaksen näkökulmasta, mikä on kerronnallisesti erittäin hyvä ratkaisu. Kerronnallisten ratkaisujen sekä kehittyvien henkilöhahmojen myötä tarinassa on läsnä fantasiaille tuttu ja tyypillinen quest –rakenne, jossa henkilöhahmot kehittyvät kokemuksiensa seikkailujen myötä. Tuomaksen kehitys nivoutuu olennaisesti karhunnahkaturkkiin, lumottuna karhuna koettuihin kokemuksiin, ja tätä kautta myös ihmisyhteisön toimintaan.

Tuomas Karhumielessä heijastuu useaan otteeseen teksteistään palkitun Ritva Toivolan pitkäaikainen kirjoittajan kokemus sekä tekstien parissa työskentely. Tuomas Karhumieli avaa uuden oven suomalaisessa fantasiakirjallisuudessa etenkin vanhaa kansanperinnettä hyödyntävien teemojensa osalta. On ilo seurata kotimaisen fantasiakirjallisuuden kehitystä kohti uusia omaperäisiä suuntia, joiden perusta rakentuu monien kirjailijoiden teosten kohdalla vankasti vanhalle tutulle kansanperinteelle. Vanhan kautta rakentuu uutta hienolla tavalla, kuten Tuomas Karhumielen tarina todistaa.

Teoksen loppuratkaisu jättää oven sopivasti raolleen mahdollista jatkokertomusta ajatellen. Lisää tällaisia tarinoita!

Teksti Maria Loikkanen